

УДК: 657.471
JEL Classification: M4, M41
doi: 10.31767/nasoa.4-2020.04

I. М. ГРИНЕНКО,
аспірант,

Національна академія статистики, обліку та аудиту;
e-mail: igor.hrynenko@kndise.gov.ua,
ORCID: 0000-0002-0013-2244

Класифікація резервів для потреб облікової системи підприємства

В статті досліджено підходи вітчизняних авторів до класифікації резервів підприємства як об'єкта бухгалтерського обліку. Аналіз показав, що науковці пропонують різні критерії їх класифікації, що унеможлиблює системний підхід до визнання, оцінки і облікового відображення резервів. З метою усунення проблемних питань, пов'язаних із побудовою облікової системи резервів як об'єктів бухгалтерського обліку, та формування відповідного інформаційного забезпечення розроблено авторський підхід до класифікації резервів за різними ознаками. Запропоновані класифікаційні ознаки та види резервів дозволяють сформувати всебічну характеристику резервів як об'єкта бухгалтерського обліку.

Ключові слова: резерви, класифікація резервів, класифікаційна ознака, бухгалтерський облік, підприємство.

I. GRINENKO,

Postgraduate Student,
National Academy of Statistics, Accounting and Audit

Classification of Reserves for Business Accounting Purposes

Due to accumulation of reserves and their appropriate accounting and recording, business enterprises are allowed to increase assets, quickly respond on the occurrence of unpredicted costs and liabilities, and comply with the principle of business continuity. The classification of reserves as objects of accounting is the key to the sound recording and enclosure of information about them in the financial statements of a business enterprise. The research objective is to analyze and sum up classification criteria and types of reserves, and to develop recommendations on improvements in the classification of reserves for business accounting purposes.

Approaches of Ukrainian authors to the classification of business reserves as an object of accounting are investigated. It is revealed that the researchers propose a wide range of the classification criteria. The most widespread classification criteria are compulsory accumulation, accumulation sources, and accumulation purpose. But the proposed criteria are diverse to the extent that the system approach to the recognition, valuation and recording of reserves cannot be applicable. The author's approach to the classification of reserves by various criteria is proposed as a way to resolve the problems of constructing an accounting system for reserves as accounting objects and provide an appropriate information support for business enterprises. The types of reserves and classification criteria proposed by the author on the basis of the research can give multifaceted characteristics of the studied object, and can be used as a framework for accounting and recording of transactions related with accumulation and utilization of reserves.

Keywords: reserves, classification of reserves, classification criterion, accounting, business enterprise.

Постановка проблеми. Посилення чинників, що негативно впливають на стан зовнішнього економічного середовища функціонування суб'єктів господарювання, зумовлює використання процесів резервування як одного з ключових інструментів

забезпечення сталого розвитку та зниження впливу наслідків настання ризиків. Формування резервів на підприємстві та їх належне облікове відображення забезпечують зростання майнового потенціалу, своєчасне реагування на виникнення непередбачених витрат і зобов'язань, дотримання принципу безперервності діяльності підприємства. Важливим фактором забезпечення раціональної організації бухгалтерського обліку, контролю та економічного аналізу процесів зі створення та використання резервів є їх економічно обґрунтована класифікація. Класифікація резервів як об'єктів бухгалтерського обліку є головною передумовою достовірного відображення та розкриття інформації про них у фінансовій звітності підприємства. Чітке визначення ознак класифікації та видів резервів дозволяє сформувати структуровані та релевантні інформаційні потоки, використання яких дозволить задовольнити інформаційні потреби зовнішніх і внутрішніх користувачів фінансової звітності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання класифікації резервів досліджені в працях вітчизняних науковців М. Астахової, Ю. Вериги, М. Козлової, Я. Крупки, В. Палія, О. Пархомчук, І. Яремко, Я. Соколова та інших. Авторами приділено увагу визначенню економічного змісту поняття “резерви”, розробленню їх класифікації та пошуку шляхів її удосконалення. Важлива роль класифікації резервів для потреб бухгалтерського обліку та надання інформації зацікавленим користувачам підвищує актуальність проведення додаткових досліджень в цій сфері.

Мета статті – систематизувати основні класифікаційні ознаки і види резервів, надати пропозиції з удосконалення класифікації резервів для потреб облікової системи підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Запорукою ефективного управління діяльністю суб'єкта господарювання в умовах ризику є використання інформації про систему резервування, структурованої та систематизованої у відповідності до запитів користувачів. В основі формування та використання системи резервування як засобу мінімізації впливу ризиків на діяльність підприємства є формування різних видів резервів. Поділ резервів на групи відповідно до різних ознак з урахуванням закономірних взаємозв'язків між ними забезпечується шляхом їх класифікації.

“Класифікація – це процес розподілення об'єктів (процесів, явищ) за класами (групами, видами тощо) відповідно до визначених ознак. Тобто класифікація є закономірним процесом дослідження сутності об'єктів (явищ, процесів). Чим більше виділено ознак класифікації, тим вищий ступінь пізнання досліджуваних об'єктів” [9, с. 257]. Виходячи із наведеного трактування поняття “класифікація” можна констатувати, що класифікація, розроблена в належний спосіб, є запорукою правильної ідентифікації та облікового відображення резервів як об'єктів бухгалтерського обліку.

Належна розробка класифікації резервів для потреб їх облікового відображення ускладнюється існуванням неузгодженостей та відсутністю детальної класифікації резервів на законодавчому рівні, неправомірним ототожненням понять “резерви” та “забезпечення”. На цих проблемах також акцентують увагу Ю. Верига та М. Орищенко, зазначаючи, що “чинним законодавством України, що регламентує організацію та ведення бухгалтерського обліку, не закріплено визначеної класифікації резервів: у нормативних документах їх лише перераховано. Так, у чинному законодавстві не віднесено до жодної класифікаційної групи резервів ні резерви майбутніх витрат і платежів, ні резерв сумнівних боргів, ні резервний капітал” [4, с. 331–332]. Оскільки одночасно з визнанням резервів слід здійснювати їх класифікацію, дослідимо підходи різних науковців до виокремлення класифікаційних ознак і видів резервів (табл. 1).

Наведені класифікаційні ознаки та види резервів свідчать, що в економічній літературі класифікація резервів ґрунтується на використанні різних критеріїв. Запропоновані науковцями класифікації резервів відрізняються кількістю ознак класифікації, змістом і підходом до визначення видів резервів. Найбільш поширеними ознаками класифікації резервів є обов'язковість формування, джерела формування, цільове призначення. При цьому відсутній єдиний підхід до класифікації резервів за однаковими ознаками, що призводить до порушення системного підходу до визнання, оцінки і облікового відображення резервів.

Таблиця 1

Класифікації резервів, запропоновані різними авторами

Автор	Класифікаційна ознака	Види резервів
1	2	3
Козлова М. О. [5, с. 8]	За обов'язковістю формування	Мінімальні імперативні резерви Факультативні резерви за угодою Факультативні резерви на розсуд підприємства
	З призначенням	Статутні Резерви майбутніх витрат Оціночні
	За джерелами формування	Сформовані за рахунок собівартості Сформовані за рахунок чистого прибутку
	За наявністю покриття	Забезпечені Незабезпечені
Верига Ю. А. [2, с. 118]	За джерелами утворення	Резерви, що створюються за рахунок нерозподіленого прибутку Резерви, що створюються за рахунок витрат звітного періоду
	За нормативно-правовим регулюванням	Резерви, що створюються відповідно до чинного законодавства Резерви, що створюються відповідно до установчих документів підприємства Резерви, що створюються відповідно до П(С)БО
Крупка Я. Д. [6, с. 53]	За джерелами формування	Внески засновників, учасників, власників Відрахування від прибутку підприємства Збільшення витрат підприємства
	За напрямками використання	На фінансування обов'язкових виплат і покриття витрат На покриття непередбачуваних витрат і збитків На реструктуризацію діяльності підприємства З метою рівномірного розподілу витрат між періодами З метою дотримання принципу відповідності
	За обов'язковістю створення	Обов'язкові, встановлені законодавством Необов'язкові, з ініціативи підприємства
	За способом відображення в обліку і звітності	Відкриті, що визнаються та відображаються в обліку і звітності Приховані в інших позиціях в обліку і статтях балансу
	За участю в капіталі	Пряма участь як складова власного капіталу Участь як джерело погашення майбутніх зобов'язань Непряма участь через збільшення витрат, а також з метою їх регулювання
Палій В. Ф., Палій В. В. [7, с. 336–337]	Класифікаційна ознака не наведена	Резерв на погашення сумнівних боргів Резерв майбутніх витрат та платежів Резерви на знецінення активів (резерв на знецінення цінних паперів тощо) Резервний капітал Цільові резервні фонди

Фатенок-Ткачук А. О., Данилко А. Р. [10, с. 1028]	За місцем утворення	Внутрішньогосподарські Галузеві Регіональні Національні
	За часом використання	Поточні (короткострокові) Перспективні (довгострокові)
	За характером впливу на результати діяльності	Екстенсивного типу Інтенсивного типу
	За змістом	Організаційно-технічні Економічні Соціально-психологічні
	За видами ресурсів	Резерви, пов'язані з підвищенням ефективності використання: трудових ресурсів, засобів праці, предметів праці
	За стадією життєвого циклу	Передвиробничі Виробничі Експлуатаційні
	За способом виявлення	Явні (умовні і безумовні) Приховані
	За стабільністю	Стабільні (постійно діючі) Випадкові (епізодичні)
	За узагальнюючими показниками ефективності	Резерви збільшення обсягів виробництва і реалізації продукції Резерви зниження собівартості продукції Резерви збільшення прибутку і підвищення рентабельності

Джерело: систематизовано автором

Наведені класифікаційні ознаки та види резервів свідчать, що в економічній літературі класифікація резервів ґрунтується на використанні різних критеріїв. Запропоновані науковцями класифікації резервів відрізняються кількістю ознак класифікації, змістом і підходом до визначення видів резервів. Найбільш поширеними ознаками класифікації резервів є обов'язковість формування, джерела формування, цільове призначення. При цьому відсутній єдиний підхід до класифікації резервів за однаковими ознаками, що призводить до порушення системного підходу до визнання, оцінки і облікового відображення резервів.

На існуванні значної кількості ознак класифікації резервів наголошує М. Астахова, зазначаючи, що “на основі проаналізованої літератури радянського періоду, зарубіжних та вітчизняних вчених було виділено 23 ознаки, за якими класифікували резерви, а саме: за економічним змістом, за джерелами формування резервів, за місцем у класифікації рахунків, за характером виконуваних функцій, за характером опосередкування, за стосунком до інтерпретації балансу, за походженням, за призначенням, за розміщенням в балансі, за загальною причиною та метою утворення резервів, за юридичною основою формування, за виділенням повних статей активу у порядку окремих резервів, за виявленням резервів, за фінансовим забезпеченням резервами, за порядком утворення, за ознакою складу, за періодом реалізації, за видом, за видом діяльності, за методом оцінки, за податковими наслідками, за способом відображення у звітності, за обов'язковістю створення. Більшість авторів надавали перевагу таким ознакам, як джерела формування, мета формування, економічний зміст, юридична основа формування, обов'язковість створення. Інші ознаки мають одиничний характер” [1, с. 115]. Наявність такої розгалуженості ознак класифікації резервів свідчить про наявність диференційованих видових характеристик та ознак резервів, а також про їх використання з урахуванням мети дослідження автора.

М. Астахова також розробила пропозиції з удосконалення класифікації резервів, побудованої М. Козловою. Вона доповнила класифікацію резервів для бухгалтерського обліку та аудиту такими класифікаційними ознаками: за об'єктом бухгалтерського обліку; за метою формування; за способом формування; за залежністю від позитивного фінансового результату; за порядком формування; за строком використання;

за порядком відображення в балансі; за класифікацією рахунків; за функціональним призначенням; за видом діяльності; за нормативно-правовим регулюванням [1, с. 116]. Проаналізувавши види запропонованих автором резервів з урахуванням виділених ознак класифікації, слід зауважити, що окремі види резервів частково дублюються в різних класифікаційних ознаках.

О. Пархомчук запропонувала здійснювати поділ резервів за групами виходячи з економічного змісту категорії “резерв”:

– економічні резерви (сукупність резервів потенційних можливостей підвищення ефективності діяльності підприємства);

– матеріальні резерви (сукупність запасів засобів виробництва і предметів споживання, призначених для використання за особливих обставин);

– фінансові резерви (сукупність вільних грошових коштів та їх еквівалентів);

– облікові резерви (створюються в результаті дій облікового апарату) [8, с. 278].

Згідно з цією класифікацією у системі бухгалтерського обліку формуються та відображаються лише облікові резерви.

Ю. Верига, дослідивши і узагальнивши міжнародний досвід класифікації резервів, зазначає, що у міжнародній практиці при складанні фінансової звітності резерви класифікуються за такими основними ознаками:

– резерви капіталу, включаючи фонд переоцінки вартості, та резерви надходження доходів у майбутньому, різних дотацій та безоплатно одержаних активів;

– нормативні резерви (встановлені законодавством) та ненормативні резерви (рішення про створення яких приймається підприємством самостійно);

– розподільчі резерви, які розподіляються між власниками, та нерозподільчі резерви (розподіл цих резервів розпочинається при настанні ліквідації);

– цільові резерви (створюються та використовуються на конкретні цілі) та загальні резерви (не мають цільового характеру) [3, с. 27–28].

Підсумовуючи результати аналізу наукових джерел щодо класифікації резервів підприємства, слід звернути увагу на низку проблем, які безпосередньо впливають на організаційно-методичні засади відображення цього об'єкта бухгалтерського обліку:

1) надмірно велика кількість запропонованих авторами класифікаційних ознак і типів резервів з ототожненням різних типів резервів;

2) виокремлення лише переліку видів резервів, які можуть формуватися в ході діяльності підприємства;

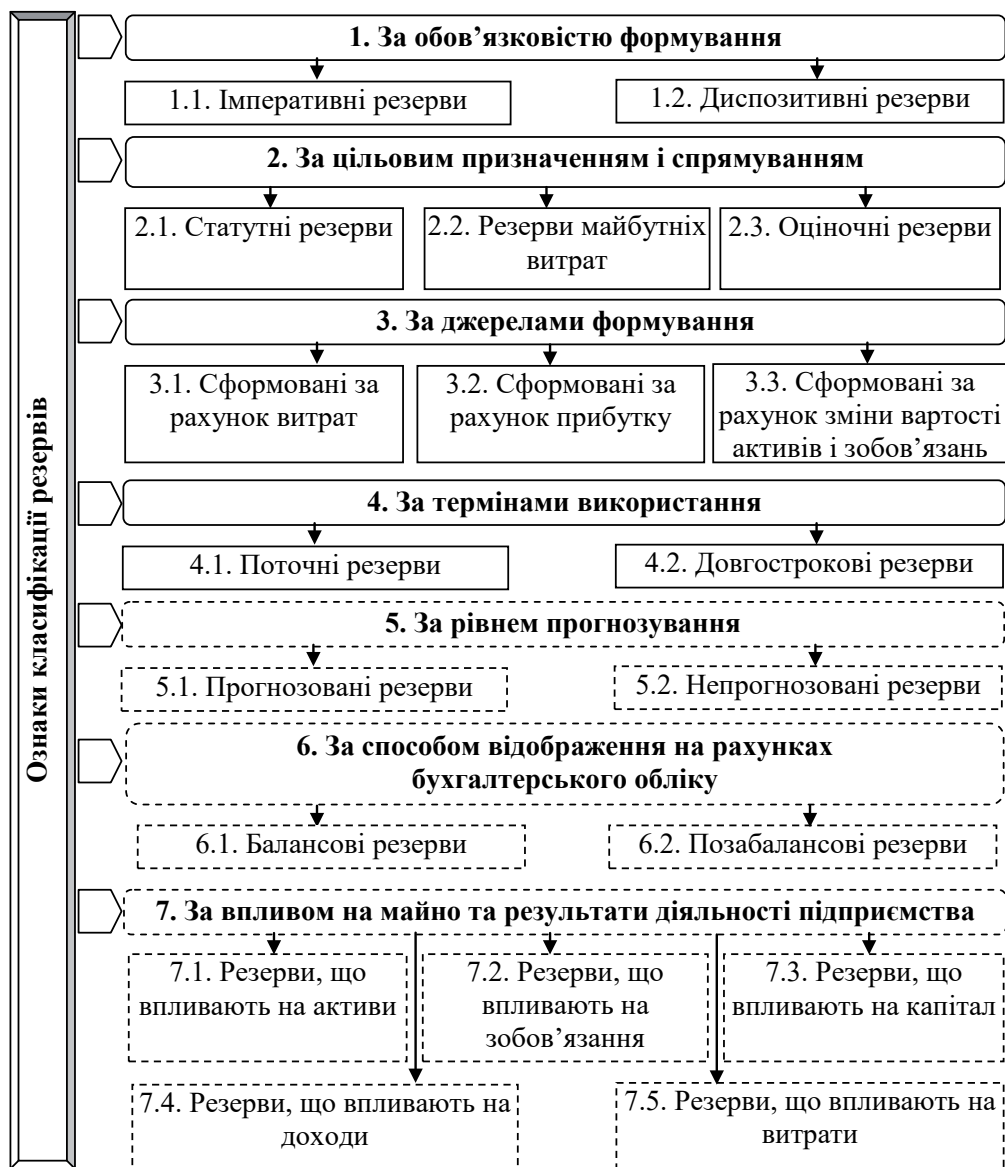
3) відсутність законодавчо закріпленої класифікації резервів, що зумовлює потребу в детальному опрацюванні облікової політики та ідентифікації видів резервів, які створюватимуться та відобразатимуться на рахунках бухгалтерського обліку і у звітності суб'єкта господарювання;

4) потребують уточнення та доповнення методологічні положення в частині класифікації резервів.

З метою усунення зазначених проблемних питань, належної побудови облікової системи резервів як об'єктів бухгалтерського обліку та формування відповідного інформаційного забезпечення пропонуємо уточнений підхід до класифікації резервів за різними ознаками (рис.).

Наведені класифікаційні ознаки та види резервів дозволяють сформулювати всебічну характеристику резервів як об'єкта бухгалтерського обліку, зокрема шляхом ідентифікації, впливу на показники діяльності підприємства, прогнозування та обов'язковості формування. Використання запропонованої класифікації резервів сприятиме розширенню спектру обліково-аналітичної інформації щодо формування та використання резервів для забезпечення раціонального управління ними.

За обов'язковістю формування виокремлено імперативні резерви (резерви формування, які передбачено вимогами чинного законодавства) та диспозитивні резерви (формування резервів відповідно до вимог договорів або за рішенням суб'єкта господарювання). За цільовим призначенням і спрямуванням – статутні резерви (резерви, що відображаються у складі власного капіталу підприємства), резерви майбутніх витрат (резерви, що формуються для покриття можливих негативних наслідків виникнення різного типу ризиків) та оціночні резерви (регулятиви, які формуються з метою компенсації ризику зміни вартості активу).

Примітка:

----- класифікаційні ознаки і види резервів, запропоновані автором

Рис. Класифікація резервів підприємства

Джерело: авторська розробка

Наведені класифікаційні ознаки та види резервів дозволяють сформувати всебічну характеристику резервів як об'єкта бухгалтерського обліку, зокрема шляхом ідентифікації, впливу на показники діяльності підприємства, прогнозування та обов'язковості формування. Використання запропонованої класифікації резервів сприятиме розширенню спектру обліково-аналітичної інформації щодо формування та використання резервів для забезпечення раціонального управління ними.

За обов'язковістю формування виокремлено імперативні резерви (резерви формування, які передбачено вимогами чинного законодавства) та диспозитивні резерви (формування резервів відповідно до вимог договорів або за рішенням суб'єкта господарювання). За цільовим призначенням і спрямуванням – статутні резерви (резерви, що відображаються у складі власного капіталу підприємства), резерви майбутніх витрат

(резерви, що формуються для покриття можливих негативних наслідків виникнення різного типу ризиків) та оціночні резерви (регулятиви, які формуються з метою компенсації ризику зміни вартості активу).

За джерелами формування виокремлено резерви, сформовані за рахунок витрат (наприклад, резерв сумнівних боргів), резерви, що формуються за рахунок прибутку (резервний капітал, резерви, передбачені установчими документами, резерви, сформовані для покриття очікуваних витрат, компенсації ризику та інших витрат, які виникають в процесі діяльності та при розподілі прибутку), а також резерви, сформовані за рахунок зміни вартості активів і зобов'язань. За термінами використання резерви поділяються на поточні (використовуються протягом 12 місяців) та довгострокові (використовуються понад рік). Залежно від терміну використання резерви відображаються у складі поточних або довгострокових активів та зобов'язань.

За рівнем прогнозування виокремлено прогнозовані резерви (резерви, які обчислюються на основі даних минулих звітних періодів та прогнозування майбутніх витрат) та непрогнозовані резерви (резерви, які формуються в ході здійснення господарської діяльності та формування яких є результатом впливу ризиків на показники діяльності підприємства).

За способом відображення на рахунках бухгалтерського обліку виокремлено балансові та позабалансові резерви. Балансові резерви відображаються на рахунках бухгалтерського обліку з подальшим їх розкриттям у фінансовій звітності та примітках. Позабалансовими є резерви, які формуються за рішенням управлінського персоналу для мінімізації наслідків виникнення непередбачених зобов'язань.

За впливом на майно та результати діяльності підприємства виокремлено резерви, що впливають на активи; резерви, що впливають на зобов'язання; резерви, що впливають на капітал; резерви, що впливають на доходи; резерви, що впливають на витрати. Це підвищить повноту, суттєвість і достовірність облікової інформації для ефективного управління впливом формування резервів на показники діяльності підприємства та забезпечення його фінансової стабільності. Запропоновані за результатами дослідження класифікаційні види резервів надають багатогранну характеристику досліджуваному об'єкту і можуть бути використані як основа для організації та ведення обліку операцій щодо формування та використання резервів.

Висновки. Дослідження наукових і нормативних джерел стосовно класифікації резервів надало можливість встановити наявність різних підходів науковців до типізації та групування видів резервів суб'єкта господарювання. Запропоновані авторами класифікаційні ознаки і види резервів ґрунтуються на цільовому спрямуванні та меті дослідження, дозволяють отримати необхідну інформацію для вирішення завдань бухгалтерського обліку процедур резервування. Розкрито недоліки існуючих класифікацій резервів і розроблено пропозиції з удосконалення їх класифікації шляхом доповнення ознак класифікації та видів резервів. Запропонована класифікація резервів підприємства спрямована на підвищення ефективності управління процесами резервування на підприємстві, вдосконалення організації та методики обліку резервів.

Список використаних джерел

1. Астахова М. М. Проблемні аспекти термінології та класифікації резервів підприємства // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". 2008. № 611. С. 111–117.
2. Верига Ю. А. Резерви підприємств України: види, методи створення і подання інформації у фінансовій звітності // Науковий вісник ПУСКУ: Економічні науки. 2004. № 1(11). С. 116–119.
3. Верига Ю. А., Орищенко М. М. Резервування капіталу: облік, аудит та звітність: моногр. Полтава: РВВ ПУЕТ, 2011. 180 с.
4. Верига Ю. А., Орищенко М. М. Проблемні аспекти класифікації резервів підприємства // Роль і місце бухгалтерського обліку, контролю й аналізу в розвитку економічної науки і практики: зб. матер. міжнар. наук.-практ. конф. К.: КНЕУ, 2010. С. 331–334.
5. Козлова М. О. Облік і контроль процесу резервування (на прикладі діяльності великих промислових підприємств України). Автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.06.04. Дер-

- жавна академія статистики, обліку та аудиту Держкомстату України. К., 2006. 21 с.
6. Крупка Я. Д. Резервна складова капіталу підприємства та її обліково-інформаційне забезпечення // Галицький економічний вісник. 2020. № 5(66). С. 49–58.
 7. Палий В. Ф., Палий В. В. Финансовый учет: учеб. пособ. 2-е изд., перераб. и доп. М.: ИД ФБК-ПРЕСС, 2001. 672 с.
 8. Пархомчук О. О. Резерви та їх значення для організації обліку: сутність поняття // Міжнародний збірник наукових праць. 2015. Вип. 3(18). С. 274–283.
 9. Реслер М. В., Гребенюк М. А. Класифікація грошових коштів, її використання для потреб обліку // Науковий вісник Мукачівського державного університету. 2016. № 21(16). С. 257–260.
 10. Фатенко-Ткачук А. О., Данилко А. Р. Методика виявлення та аналізу існуючих резервів підприємства у процесі обліково-аналітичного забезпечення розвитку підприємства // Економіка і суспільство. 2018. Вип. 18. С. 1026–1033.

References

1. Astakhova M. M. (2008). Problemni aspekty terminolohii ta klasyfikatsii rezerviv pidpriemstva [Problems of terminology and classification of business reserves]. Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnikha" – Bulletin of National University "Lvivska Politekhnikha", 611, 111–117 [in Ukrainian].
2. Veryha Yu. A. (2004). Rezervy pidpriemstv Ukrainy: vydy, metody stvorennia i podannia informatsii u finansovii zvitnosti [Reserves of Ukrainian enterprises: types, methods of formation and presentation of information in financial statements]. Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu spozhyvchoi kooperatsii Ukrainy: Ekonomichni nauky – Scientific Bulletin of Poltava University of Consumer Cooperation of Ukraine: Economics, 1(11), 116–119 [in Ukrainian].
3. Veryha Yu. A., and Oryshchenko M. M. (2011). Rezervuvannia kapitalu: oblik, audyt ta zvitnist [Reserving of capital: accounting, audit, and reporting]. Poltava University of Economics and Trade [in Ukrainian].
4. Veryha Yu. A., and Oryshchenko M. M. (2010). roblemni aspekty klasyfikatsii rezerviv pidpriemstva [Problems of classification of business reserves]. Proceedings from: Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia "Rol i mistse bukhhalterskoho obliku, kontroliu y analizu v rozvytku ekonomichnoi nauky i praktyky" [International scientific and practical conference "The contribution of accounting, control and analysis in the development of economic science and practice"]. (pp. 331–334). Kyiv National Economic University [in Ukrainian].
5. Kozlova M. O. (2006). Oblik i kontrol protsesu rezervuvannia (na prykladi diialnosti velykykh promyslovykh pidpriemstv Ukrainy) [Accounting and control of reservation processes (by case of operation of large industrial enterprises in Ukraine)]. Abstract of PhD thesis. State Academy of Statistics, Accounting and Audit of the State Statistics Committee of Ukraine [in Ukrainian].
6. Krupka Ya. D. (2020). Rezervna skladova kapitalu pidpriemstva ta yii oblikovo-informatsiine zabezpechennia [Reserve component of the enterprise capital and its accounting and information support]. Halytskyi ekonomichniy visnyk – Galician Economic Journal, 5(66), 49–58 [in Ukrainian].
7. Paliy V. F., and Paliy V. V. (2001). Finansovyyi uchet [Financial accounting]. 2nd ed., rev. and suppl. Moscow: ID FBK-PRESS [in Russian].
8. Parkhomchuk O. O. (2015). Rezervy ta yikh znachennia dlia orhanizatsii obliku: sutnist poniattia [Reserves and their significance for accounting organization: essence and concepts]. Mizhnarodnyi zbirnyk naukovykh prats – International Bulletin of Scientific Works, 3(18), 274–283 [in Ukrainian].
9. Resler M. V., and Hrebeniuk M. A. (2016). Klasyfikatsiia hroshovykh koshtiv, yii vykorystannia dlia potreb obliku [The classification of funds, and its use for the needs of accounting]. Naukovyi visnyk Mukachivskoho derzhavnoho universytetu – Scientific Bulletin of Mukachevo State University, 21(16), 257–260 [in Ukrainian].
10. Fatenok-Tkachuk A. O., and Danylko A. R. (2018). Metodyka vyivlennia ta analizu isnuuiuchykh rezerviv pidpriemstva u protsesi oblikovo-analitychnoho zabezpechennia rozvytku pidpriemstva [Method for detection and analysis of existing reserves of

the enterprise in accounting and analytical processing of development of enterprise].
Ekonomika i suspilstvo – Economic and Society, 18, 1026–1033 [in Ukrainian].

Посилання на статтю:

Гриненко І. М. Класифікація резервів для потреб облікової системи підприємства.
Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту: зб. наук. пр.
2020. №4. С. 29-37. doi: 10.31767/nasoa.4-2020.04.